

Berg Prestegård

Av Lise Hartmann Flood

Et inspirerende tema

Berg prestegård - Jonsvannsveien 45 - gårdsnummer 59, bruksnummer 1 - et gammelt stort hus - vakkert – pynter opp blant moderne hus. Så flott at det var og er et hus til å bli glad i. Dette syntes jeg som barn da jeg vokste opp i området, og det synes jeg ennå. Andre synes også huset er fascinerende. “Kan du ikke skrive om Berg Prestegård”, lød det fra flere kanter. Etter hvert ble jeg opptatt av denne ideen. Den store inspirasjonen fikk jeg imidlertid ikke før jeg var på et møte i foreningen *Prestegårdsjordets vel*. Der utvekslet vi informasjon om

Berg prestegård. Jeg fortalte en del om hva jeg hadde funnet frem av opplysninger om prestegården. Et av medlemmene i foreningen, Solveig Taylor, holdt et meget interessant foredrag om planter i biskop Gunnerus sin hage - en spesiell botanisk hage “til nytte og hygge”. Denne hagen anla Gunnerus på prestegårdens grunn mens han bodde der.

En gammel embedsgård

Stedsnavnet Berg knytter seg antagelig til terrenget rundt gården. Gårdstunet og den tidligere hagen ligger på et platå med en vestvendt helling foran og en bergrygg bak. Navnet brukes i dag om villastrøket øst for Gløshaugen som er

Berg prestegård i 2014 - en staselig og velholdt bygning. Foto: Knut L. Vik.

Berg prestegård (1) og omgivelser i 1936. NTH i forgrunnen. Utsnitt av flyfoto tatt av Widerøes Flyveselskap. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

utparsellert fra den gamle prestegårdens innmark. Kommunegrensen fram til 1964 mellom Trondheim og Strinda kommuner avgrensner den tidligere jordveg mot vest. Gården har vært delt og jorden utparsellert i flere omganger, slik at det i dag bare er et mindre område omkring husene som hører til eiendommen.

Frem til 1559 var gården klostergods lagt under Elgeseter kloster, men allerede fra 1546 hadde inntekter fra gården tilkommet biskopen. Ved kongebrev av 23. september 1559 ble eiendommen til-

lagt biskopen i Trondheim som avlsgård. Sogneprestebetet i Strinda var tilknyttet bispesetet, slik at biskopen også fungerte som Strindas sogneprest. Prestetjenesten i Strinda ble bestyrt av en «visepastor». Av ulike kilder går det frem at biskopen bodde på Berg i perioder. Han benyttet da gården som avlsgård, men overlot selve driften til en forpakter.

Husene på Berg ble ødelagt under general Armfelts felttog i Den store nordiske krig i 1718. Driftsbygningene ble i de følgende år beskrevet som «sterkt forfal-

ne” og biskopen leide derfor jorden ut til «slåttemark». I 1758 ble *Johan Ernst Gunnerus* (1718-1773) innsatt som biskop, og året etter gikk han på egen regning i gang med å oppføre nye hovedhus på Berg prestegård. Siden han også var sogneprest i Strinda, fikk han «almuen» til å bekoste reisning av de uthusbygninger som de etter loven pliktet å holde prestegården med. Biskop Gunnerus flyttet til Berg ved årsskiftet 1759/60. Det nye hovedhuset kostet ham 800 riksdaler.

Gunnerus er også meget kjent som vitenskapsmann og var en av grunnleggerne av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. En av hans mange interesser var botanikk. På grunn av dette anla han på prestegårdens grunn den nevnte botaniske hagen. I 1766 ble det registrert mer enn 130 ulike blomster og kulturplanter i hagen. (Se artikkel i *Årbok for Strinda historielag 2013*, s. 160, om denne hagen.) Samtidig sørget Gunnerus for rydding og nydyrking av åker og eng, og han forbedret dermed avlsgårdens potensiale betydelig «til andre Landmænds Opmuntring».

I 1763 søkte Gunnerus kongen om å få kjøpe gården for å sikre sine investeringer som han opplyste var på 3000 riksdaler i bygninger alene. Søknaden ble avslått. Etter dette flyttet Gunnerus i 1777 til Dronningens gt. 5. Jorden ble i de følgende tiår bygslet bort til bykjøpmenn.

Etter århundreskiftet, sommeren 1805, tok likevel en biskop - Peter Olivarius Bugge - i bruk gården som avlsgård. Han kan også ha bodd på gården - i allefall om sommeren. Bugge lånte i følge “Pantebok for Strinda” 2350 riksdaler i 1805 til investeringer på Berg - med en avdragstid på 40 år. Bugge var biskop i Trondheim fra 1803 til 1842.

Etter at Bugge sluttet som biskop, ble prestegården atter forpaktet bort til byfolk, nemlig til sadelmaker Sivertsen og glassmester Sommer.

Strinda prestegjeld i ny fasong

Fra januar 1852 skjedde det flere forandringer i Strinda prestegjeld, bl. a. ble bindingen mellom sogneprestembetet og bispeembetet oppløst. Fra nå av skulle prestetjenesten i Strinda utføres av to geistlige, en sogneprest og en residerende kapellan.

Prestegjeldet besto da av Lade hovedsogn og annekssognene Bratsberg og Malvik. I 1847 hadde Bakke annekssogn blitt skilt ut fra Strinda menighet og fått sin egen sogneprest. Det nye prestegjeldet het Baklandet sogn.

I forbindelse med disse endringene ble det holdt delingsforretning over eiendommen Berg prestegård. Den gamle embedsgården ble delt i fem bruk. Den største parten med bygningene tilfalt sognepresten i Strinda. Den var på 271 mål innmark. Biskopens part ble gården Øvre Berg, og sognepresten i Baklandet

sogn fikk Nedre Berg. Kapellanens embedsgård var Dalen fra 1852 til 1907, da Dalen blindeskole ble bygget på eienommen (Se *Årbok for Strinda historielag 2008*, s. 7-47)

Da Strinda fikk egen sogneprest

Bernhard Ludvig Essendrop (1812-1891) ble Strindas første sogneprest, og han virket som sådan fra 1851 til 1876. I 1847 var han blitt utnevnt til første sogneprest til Bakklandet. Essendrop var en allsidig mann med stor arbeidskapasitet. I Strinda var han foruten å være sogneprest medlem av formannskapet, ordfører i mange år og dessuten forlikskommisær. Mellom 1862 og 1882 var han stortingsmann, og i 8 år var han stortingspresident. Han ble utnevnt til ridder av St. Olavs orden for fortjeneste i embetet sitt og i det offentlige liv. I Trondheim var han medlem av Videnskabselskabet, og han var preses der i flere år. På Strinda var Essendrop en avholdt prest. Han holdt gode, korte preker som folk likte å høre på, og han brukte nesten aldri manuskript. Han var en mann som gjorde stort inntrykk, ikke minst som sjelesørger. Det sies at han kjente hvert menneske i bygden og hadde et vennlig ord til høy og lav. Han samarbeidet med vekkelsens folk, og han var gjerne gjest hos Haugianerne. Det sies at han betydde mer enn prester flest i den bygda han virket - også i åndelig henseende.

Allerede som nytilsatt sogneprest oppdaget Essendrop at bygningene på preste-

Bernhard Ludvig Essendrop, sogneprest i Strinda 1851-76. Kopi fra Strinda bygdebok 2.

gården var i svært kritikkverdig stand, og det første han måtte gjøre var å skaffe skikkelige hus til veie. Den 14. oktober 1852 ble det i Strindens formannsskap behandlet et forslag fra Essendrop om bygging av en ny fjøsbygning. Dette forslaget ble enstemmig vedtatt. I oktober 1857 ble ny fjøs- og stallbygning overtatt av formannskapet. En ny hovedbygning var ferdig til samme tid. Denne måtte Essendrop betale selv - ved å ta opp et lån på 14000 riksdaler. I planleggingen av den nye hovedbygningen synes det klart at Linstows arkitektoniske veiledning (se s. 151) har vært inspirasjonskilde for Essendrop og hans byggmester. Dette kan en bl. a. se av formen på huset og på fasaden. Bygningen er en empirebygning i

Fra åbodsplikt til offentlig ansvar

Rammevilkår for prestegårder på landet.

Fra gammelt av hadde det vært prestens og menighetens ansvar å bygge og vedlikeholde så vel kirker som prestegårder. På grunn av dette kunne nok kvaliteten på anleggene variere nokså mye. I 1814 fikk Kirkedepartementet ansvar for å sørge for at prestegårdsbebyggelsen fikk en akseptabel standard. Dette gjaldt både byggeteknikk, hensiktsmessighet, arkitektonisk uttrykk og representativitet. I 1835 ble det utarbeidet veiledning for utføring av prestegårder på landet. Denne veiledningen med tegninger ble laget av arkitekt Hans Ditlev Franciskus Linstow. Linstow kom fra Danmark. Hans hovedverk er Slottet i Oslo 1824 – 27 og 1834 – 48 - og reguleringen av Karl Johans gate. Linstow var også med på å stifte Den kongelige tegne- og kunstscole.

Veiledningen ble senere bearbeidet og forenklet av landbruksskolestyrer Jacob Sverdrup. Tanken var at denne veiledningen også skulle gjelde for gårdsbebyggelsen generelt. I teksten anbefales f. eks. enkle innredninger med pussede eller gipsede malte overflater - helst i friske grønne farger. Veiledningen ble sendt til alle landets prester.

Åbodsplikten. Leser vi om prestegårdslivet i gamle dager, er det ofte en ting som går igjen. Husene er til dels falleferdige, de er kalde, trekkfulle og vanskelige å varme opp. Vinduene er trekkfulle, og peisen eller ovnene er ofte i uorden. For å finne grunnen til det dårlige vedlikeholdet, må en se nærmere på finansieringen. Årsaken til dårlig vedlikehold er å finne i et system fra gammelt av. Dette systemet ble kalt åbodsplikt. Presten skulle vedlikeholde våningshuset, og kommunen skulle vedlikeholde uthusene på gården. De fleste kommunene hadde liten interesse for sin del av vedlikeholdet og bevilget minst mulig. De fleste prestene som bodde på prestegården hadde en lønn som var for liten til å vedlikeholde de store bygningene som utgjorde prestens bolig. Da det heller ikke var noe offentlig ettersyn, var det ikke annet å vente at det ble skralt med vedlikeholdet. Ved presteskiftet ble det holdt åbodsforretning som skulle påpeke hva som manglet ved vedlikeholdet, og så skulle avgående prest betale til den tiltredende prest hva det kunne kreves for å sette husene i tilbørlig stand.

Det sier seg selv at bygdens folk nødig påla presten noen større åbodssum, og da åbodssummen etter den tidens regelverk var begrenset til et bestemt, maksimalt beløp, fikk den tiltredende prest for det meste på langt nær det nødvendige beløp som skulle til for å sette husene i stand. På denne måten fortsatte husene å forfalle.

Offentlig ansvar. I henhold til lov av 27.06.1924 overtok det offentlige vedlikeholdet av husene. Dette så man på som en "gledelig forandring". Kommunenes åbodsplikt for uthusene ble i 1911 avløst med en årlig kommunal erstatning på 150 kroner. "Gledelig forandring" - i ettertid kan en vel spørre seg om vedlikeholdet av de fleste prestegårdene ble noe stort bedre. Som barn hørte jeg stadig de voksne snakke om prestegårder som forfalt.

Opplysningsvesenets fond innløste i 1930 all privat bebyggelse på prestegårdene. I stedet betaler presten en gårds- og vedlikeholdsavgift «hvorav vedlikeholdet utredes». Fondet eksisterte allerede i katolsk tid og hørte kirken til. Inntektene kom fra salg av kirkens gods og eiendeler. Etter reformasjonen ble fondet overført til den reformerte kirken. I 1821 ble fondet opprettet/stadfestet i følge lov av 29.08.1821. Fondet er i dag en av Norges største eiendomsbesittere. Inntekten av fondet skal gå til «beste for kirken». Det kan søkes om støtte til for eksempel arbeid for barn og ungdom eller til vedlikehold av kirker. Inntektene til fondet kommer bl. a. fra festeavgifter samt salg av eiendommer.

en og en halv etasje. Den har inngang fra tunet og utgang mot hagen på baksiden gjennom hagestuen. Mot hagen ligger de representative rommene – stuene - på rad og rekke. Mot tunet ligger kjøkkenavdelingen og prestens kontoravdeling. Kjøkkenavdelingen har egen inngang gjennom et tilbygg på nordsiden. Loftsetasjen hadde fra først av bare innredet to kvistværelser i gavlendene. Denne etasjen er senere trinnvis utbygget. En stor ark på vestsiden fra 1921 gav anledning til flere rom med full vindushøyde.

Prester og prestegårdsliv på Berg

Sogneprester 1876-1965

Christian August Aagaard Hansen
1876-1888

Ole Berge 1888-1905

Søren Hagerup Holck Swensen 1905-1911

Tycho Castberg 1911-1942

Erik Svenke Solum 1942-1945

Ole Winsnes, kst. 1945-1951

Arne Skjånes 1952-1965

I det jeg lette i ulike kilder etter opplysninger om prestegården, kom jeg også over en del stoff som handlet om menneskene og livet på Berg prestegård.

Christian August Aagaard Hansen, som var sogneprest 1876-1888, må ha vært en god del forut for sin tid. Takket være at han var villig til å påta seg utgiftene med å koste på yngstedatteren skolegang, ble Alette Heyerdal den første kvinnen i Trondheim som tok artium og den første kvinnen i landet som tok latinartium. Alette trodde ikke hun hadde stått til eksamen, men hun ble preseterist. En søster av Alette, Kirsten, skrev salmer som finnes både i norsk og svensk salmebok. Det var syv søstre i fa-

Hovedbygningen fra 1851.
Akvarell av Wilhelm Swensen. Bilde utlånt av Grethe Wøien.

Bilde fra 1900-10. Det er mange som skal til for å drive en prestegård. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

milien. De hadde alle solide kunnskaper og ble kalt “de syv vise”.

I Alettes bok *Barndoms og ungdomserindringer*, får vi et lite glimt inn i hvordan livet kunne arte seg for en prestefamilie i Strinda: «Det var en stor forandring for oss barn å komme fra det stille liv i Vikedal til det muntre og glade selskapsliv i Trondheim. Til å begynne med lengtet jeg tilbake til livet sammen med dyrene og det fortrolige samliv med bøndene. I Strinden kunne det ikke bli tale om noe slikt. Den store prestegård var bortforpaktet, og da fikk vi ikke den store interesse for dyrene på gården. Og gårdene var så mange og lå så spredt at det ikke ble videre omgang med folkene der. Men hos lærerfamilie-ene i Strinden fant vi megen hygge. Min far var en meget interessert skolemann og han tok oss ofte med når det var ek-samen. Strinden hadde en dyktig og in-

teressert lærerstand, og barna var så flinke at vi ikke ble trette av eksamina-sjonen. Baketter var det festelige midda-ger og hyggelig samvær med de vennlige mennesker».

Av selskapelighet ellers blir det nevnt i boken at familien hadde stor slekt i Trondheim og Strinda som de var mye sammen med.

Ole Berge (1834-1912) var sogneprest i Strinda fra 1888-1905. De siste 10 årene var han prost. Ole Berge utdannet seg først til lærer og var lærer i fem år før han tok artium ved Heltberg Studentfabrikk. Han var en meget avholdt prest, som hadde ord på seg for å være godhjerted, og han var en av dem som tok initiativet til at Strinda kirke (Moholt kirke) skulle bygges (1900).

Berg prestegård ca. 1910. Akvareller av Wilhelm Swensen. Bilder utlånt av Grethe Wøien.

Søren Hagerup Holck Swensen (1854-1921) var sogneprest i Strinda fra 1905 til 1911. Før det hadde han vært sogneprest på Steinkjer fra 1895. Han ble senere stiftsprost og sogneprest i Tromsø 1911-15 og sogneprest til Vår Frue kirke i Trondheim 1915-21. I Strinda ble Swensen mottatt med stor velvilje. Strindingene viste dette ved å samle inn penger til ham da han måtte reise til Oslo for å underkaste seg en større operasjon. Mens familien bodde på preste-

gården, brøt det ut en tyfusedepidemi i Trondheim og Strinda. Av avisene fra denne tiden kommer det frem at smitten kom fra melk, bl. a. fra Berg prestegård.

I boken *Prestegårdsliv. Minner fra norske prestegårder. Første samling* (Forlaget Land og Kirke, 1966) har jeg sakset følgende fra en artikkel skrevet av en av Søren Hagerup Holck Swensens sønner, arkitekt Wilhelm Swensen. I dette utdraget har jeg for det meste gjengitt beskrivelser som gjelder bygningene:

«Vårt nye oppholdssted – Berg prestegård i Strinda ved Trondheim ble for meg en innføring i prestegårdslivet. Prestegårdens hovedbygning var i en etasje. Bårdstuen og forpakterhuset var i et i traust trøndersk panelarkitektur. Dette dannet sammen med stabburet det store tunets ene side. I vinkel på den lå det en mektig bygning med fjøs på den ene enden, stall på den andre og på midten to mektige rom hvor gårdens do var symmetrisk ordnet.

Da familien flyttet inn på prestegården, ble det satt i gang med pynting av det hvitskurte do med oppklebing av bilder på alle veggene. Stedet hadde en lang

Berg prestegård sett fra Jonsvannsveien 1910-15. Dette bildet har tilhørt dr. Anton Julius Sand ved Reitgjerdet. Sands datter Esther ble gift med sogneprest Holck Swensens sønn Just.

benk med fire hull av varierende størrelse og en liten lav sidebenk med to huller for barna. Avstanden til hovedbygningen var imponerende. Mellom stallen og hovedbygningen lå i en rekke vedskjul, kornlåve og en utgammel vedbod. Vedboden ble kondemnert ved åbodsforretningen av 1905».

«Prestegården var velsignet rommelig, lang og lav med dobbelt inngangsdør midt mot tunet og et lite bislag ved kjøkkeninngangen. Sanitæranlegg fantes ikke. Vann var ikke innlagt og ble kjørt i fra brønn og inn i en gammel romtønne. Gangen hadde tømmervegger, hvit-skurt gulv og en trapp som førte opp til et veldig loft med værelser og små skråtaksrom i begge gavler. Det ble etter hvert elleve barn i prestefamilien. I værelset mot nord holdt guttene til og i væ-

relset mot syd holdt pikene til. Et skrårom var pikeværelse med trapp opp fra kjøkkenet – resten av rommene ble brukt som kleskott eller arbeidsrom. Om vinteren føk sneen inn under skifertaket og la seg i fonner på loftet. Vi fyrte med ved i alle rom unntatt kontor og stuer som hadde koksovn. En storstue ble bare brukt om sommeren og ved juletid. Den hadde gipstak, tapet, hvitskurt gulv og fire vinduer. Havestuen lå midt i huset med en svær trapp foran og lunet av mektige syrinbusker».

Tycho Castberg (1872-1949) bodde på Berg prestegård fra 1911. Han var fra 1911 til 1918 konstituert sogneprest i Strinda og ble så sogneprest fra 1918 til 1942. Castberg var også prost i Strinda prosti fra 1919 til 1942. Før han kom til

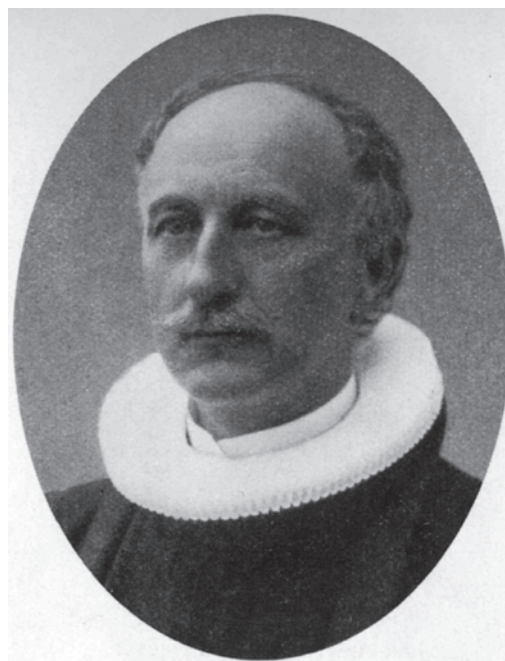

Prestegården etter prost Castbergs ombygging ca. 1920. Vi ser arken som ble påbygget på hovedhusets hageside. Bildet er et kraftig forstørret utsnitt av et bilde tatt i 1930 - fra Byåsen. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

Strinda, var han sjømannsprest i New York fra 1901 til 1911.

Da Castberg tok i bruk Berg Prestegård, var gården i en elendig forfatning. I følge en beretning han skrev i *Strinda Bygdebok 1* (1939) om prestegården i hans tid, "hang tapeten i laser". Da prestegården lå like utenfor den gamle bygrensen, fantes det ikke elektrisitet. Gissent loftstak som sneen føk igjennom, er beskrevet. En liten jordkjeller under huset var til disposisjon for både prestefamilien og forpakterfamilien. Gulvet i kjelleren var så vått at man måtte bruke kalosjer der nede for ikke å bli våt på bena. Forbedringer kom etter hvert – først og fremst etter at Castberg ble fast ansatt i embedet i 1918. I de aller første årene ble det lagt inn kloakk og utslagsvasker i bygningene og senere vann og servanter i alle soverom, samt bad og WC.

I 1915 ble det installert elektrisitet i huset. Senere ble hele hovedbygningen re-

Prost Tycho Castberg. Bilde utlånt av Tore Castberg.

staurert. Hagesiden av bygget ble påbygget en ark, slik at hele det store loftet kunne innredes. Det ble plass til 3 nye soverom. To nye kjellere ble gravet ut – en for presten og en for forpakteren.

Gårdsplassen i 1933. To av sogneprest Holck Swensens døtre er på besøk. Bilde utlånt av Grete Wøien.

Uthusene ble også modernisert. Fjøs og stall ble sementert og fikk ny innredning. Gjødselrommet ble sementert, og høylåven ble forlenget med 11 m.

Det var på 1920-tallet og utover at en stor del av grunnen på Berg prestegård ble lagt ut til boligbygging. Castberg forteller at han var en aktiv pådriver for dette, bl. a. betalte han av egne midler anlegg av vann og kloakkledninger, slik at nye tomter kunne bortfestes. I 1936 var det ennå jordbruk på Berg prestegård. Samme år utgjorde hagen på prestegården 5 mål. Dyrket areal var 150 mål.

Etter at Tycho Castberg hadde drevet gården selv i noen år, overlot han fra

1929 gårdsdriften til en forpakter. Castberg var en meget driftig geistlig og sparte seg ikke. Han hadde en god administrativ evne, og han organiserte frivillige menighetsråd. Videre var han i mange år formann i Strinda skolestyre. Da han gikk av med pensjon i mai 1942, flyttet han til Hamar.

Erik Svenke Solum (f. 1906) var konstituert sogneprest i Strinda fra 1942 til 1945. Han ble ansatt som hjelpeprest i Strinda i 1935, og hadde bl. a. Tempe som arbeidsfelt.

Av *Strinda Bygdebok nr. 3* går det bl.a. frem at det under krigen ble lagt jernbanelinje fra Stavne til Leangen over prestegårdsjorden. Det ble dessuten bygget

Prestegården i 1933. Langs innkjørselen ser vi bjørkealléen som Castberg plantet i 1919. Det er en tennisbane bak alléen! Bak prestegården ser vi kolonihagene på Lerkendal. Foto: Schröder.

fem store brakker, verkstedbygninger, sagbruk og skur. I brakkene bodde bl. a. tvangsutsendte polakker som arbeidet på jernbaneanlegget. Denne jernbanen ble ikke ferdig under krigen.

I løpet av krigen ble kirken skilt fra staten. Årsaken til dette var at myndighetene hadde gitt pålegg om nazifisering av det som skulle formidles i kirken. Flerparten av prestene var imot dette. De fleste prestene fikk bli i ro på prestegårdene. De fortsatte sitt vanlige arbeide, men lot være å gjøre statlige oppgaver. De mottok ikke lenger lønn fra staten. Lønnen til prestene ble samlet inn av menighetene. Senere under krigen da slike innsamlinger ble forbudt, ble det opprettet et hemmelig nettverk som sørget for lønn

til prestene. Prestene mistet også sine titler, f.eks. titler som biskop og prost. Det kom til en ordning blant prestene slik at de kalte seg pastor.

Erik Svenke Solum skrev boken *Kors og klang. Minneglimt fra Sogn til Finnmarken*. Her får vi noen glimt av hvordan livet for en prest kunne arte seg i Strinda før og under krigen. Det blir beskrevet turer på sykkel bakke opp og bakke ned i en mørklagt by for å gå med sognebud. Boken vitner ellers om en varm omsorg for sognebarna.

Ole Winsnes (1907-1991) var konstituert sogneprest i Strinda fra 11. mai 1945 til 31. desember 1951. Han ble cand.theol. i 1934 og ansatt som reise-

Vertikalfoto 1937 (venstre) og 1947 (høyre). Jonsvannsvegen krysser bildet. I 1937 er det oppført boliger ved alléen. I 1947 vises ved alléen og gårdstunet flere brakkeliknede bygg oppført under krigen. Noen av disse ble brukt til boliger en stund etter krigen. Bildekilde Geovekst/Norge i Bilder.

prest i Norges Finnemisjonsselskap i 1935. Fra 1937 var han samtidig redaksjonssekretær i selskapets ukeorgan «Samenes venn». Han var prest i domkirkens menighet i Trondheim 1944-1945. I 1951 ble Winsnes utnevnt til residerende kapellan i Strinda og fra 1. mars 1961 til sogneprest i det nyopprettede Lade prestegjeld.

Arne Skjånes (1895-1977) var den siste presten som bodde på Berg prestegård. Han ble cand.theol. i 1926 og var først stiftskapellan i Nidaros bispedømme og så prest i Klæbu fra 1931-52. Etter kirkeledelsens bestemmelse var han prost i Strinda fra 1942 da Castberg sluttet. Etter det ble han først konstituert prost i

1945 og så fast prost i 1948. Videre var han sogneprest i Strinda fra 1. januar 1952 til han gikk av for aldersgrensen i 1965.

Skjånes var engasjert i Den Norske Israelmisjon og var leder for norske presters hjelpeforening i fire år på slutten av 1960-tallet. Han har gitt ut bøkene *Tiller sokn, På hellig grunn og Magister Hans Bull*. I *Norsk salmebok* er han representert med en salme.

Ikke lenger prestegård

Ved årsskiftet 1963/64 opphørte Strinda som selvstendig kommune. Strinda ble slått sammen med Trondheim og ble en del av en bykommune. På den tiden var

det kommunen og ikke opplysningsvesenets fond som skulle sørge for presteboliger i bykommunene. Trondheim kommune valgte å ikke lenger bruke Berg prestegård som prestebolig etter at Skjånes sluttet.

Bygget ble overtatt av Nidaros Bispedømmeråd ved *Stiftelsen Nidaros Stiftsgård*, og skjøte ble utstedt 20. mars 1970. Samtidig ble det opprettet en festekontrakt på grunnen med hus og hage. Tomten fikk festenummer 180 under gnr. 59, bnr. 1, Strinda Prestegård. Det er fremdeles Opplysningsvesenets fond som eier tomten. Bispedømmet benyttet prestegården til bl. a. kurs og konferanser. På Berg var det f. eks. møter i Presteforeningen i Trondheim og menighetsseminarer (bl.a. opplæring av menighetssekretærer).

I januar 1978 ønsket Nidaros Bispedømmeråd å overføre bygningen og festeretten til Norges Kristelige Student- og Ungdomslag. Overføringen ble godkjent av Opplysningsvesenets fond 13. februar 1978. Ved overføringen betinget Stiftelsen Nidaros Stiftsgård forkjøpsrett til fordel for Trondheim Bispedømmeråd om bygningen ble solgt de nærmeste 15 år. Overføring fra Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag til Trondheim kristelige studentlag er tinglyst 19. oktober 1982, og huset er i dag hovedsete for aktiviteten til studentlaget.

Går en inn på nettet, får en inntrykk av at studentlaget er meget aktivt. Informasjon om dugnader til ulike formål kommer frem. Vi finner også en oversikt over betingelser for utleie. I første etasje er det tre stuer som utgjør forsamlingslokaler og kjøkken. I andre etasje holder de ansatte til. Bønnerom, TV-stue og en kafé finnes også i denne etasjen. Vaktmesteren bor i andre etasje, og i første etasje er det tre studenthybler. Huset er omgitt av den store flotte prestegårdshagen med gamle trær, fotball- og volleyballbane - og tunet med garasje og plass til mange biler.

Mitt inntrykk er at aktiviteten i laget – både ivaretagelse av huset og sosiale aktiviteter - lover godt for fremtiden. Med det som er foretatt av ombygninger og vedlikehold i regi av laget, tror jeg at bygningen Strinda prestegård vil bestå som en severdighet, et klenodium, et minnesmerke fra gamle tider.

Kilder

Strinda Bygdebok 1, 2, 3, og 4. Utgitt av Strinda bygdebokkomité 1939, 1947, 1948 og 1971.

Berg Prestegård – Gruppeoppgave i fag 33042 - Ombygningsteknikk ved Gro Bratsberg, Geir Grytlie, Rune Harbak og Håkon Skrindo. NTH, 1991.

Marte Mona: *Berømte og gløynde trondheimskvinner.* Det Norske Samlaget, 2004.

Prestegårdsliv: Minner fra norske prestegårder: Første samling. Land og kirke, 1966, Artikkel av arkitekt Wilhelm Swensen.

Gaarden Berg i Strinda og nogle beboere der. Av Henrik Mathiesen - Dagsposten 27 oktober 1912.

Heyerdal, Alette: *Barndoms- og ungdomserindringer*. Gunnerusbiblioteket.

Johan Ernst Gunnerus – Minneblade utgitt av Det kongelige norske videnskapers selskab. Utgitt i anledning 200 – års dag for Gunnerus fødsel.

Saxvig, G: *Strindens Præster efter reformationstiden.* Trondhjem, Lie og Smidts Boktrykkeri, 46 s, 1889.

Bratberg, Terje: *Trondheim byleksikon.* 2. utg. Kunnskapsforlaget, Oslo, 2008.

Cappelens leksikon, bind 2, 3, 6 og 8. 1983.

Artikler om Tyfusepidemi som brøt ut i Trondheim Avisa Nidaros 5.- 18. januar 1910.

Adressebøker for Strinda 1942 til 1945.

Prost Skjånes 80 år. Adressavisen 1975.

Nøkleby, Berit : *Norge i krig – Bind 4 – Holdningskamp.* 1984.

Smith, Øivind: *Skolegutt under okkupasjonen i Trondheim 1940-1945.* Trondheim 1995.

Kallsbok for Strinda prestegjeld. WikiStrinda.

Takk til personalet ved Stats- og Byarkivet på Dora og ved Vitenskapsselskapets bibliotek og arkiv for hjelp til å finne stoff og få skrevet ut artikler.

Lise Hartman Flood , f. 1938, har arbeidet som lærer og logoped i Trondheim kommune.

Berg prestegård - hagesiden - i 2014. Foto: Knut L. Vik.